

Geografie náboženství

Posvátné rostliny

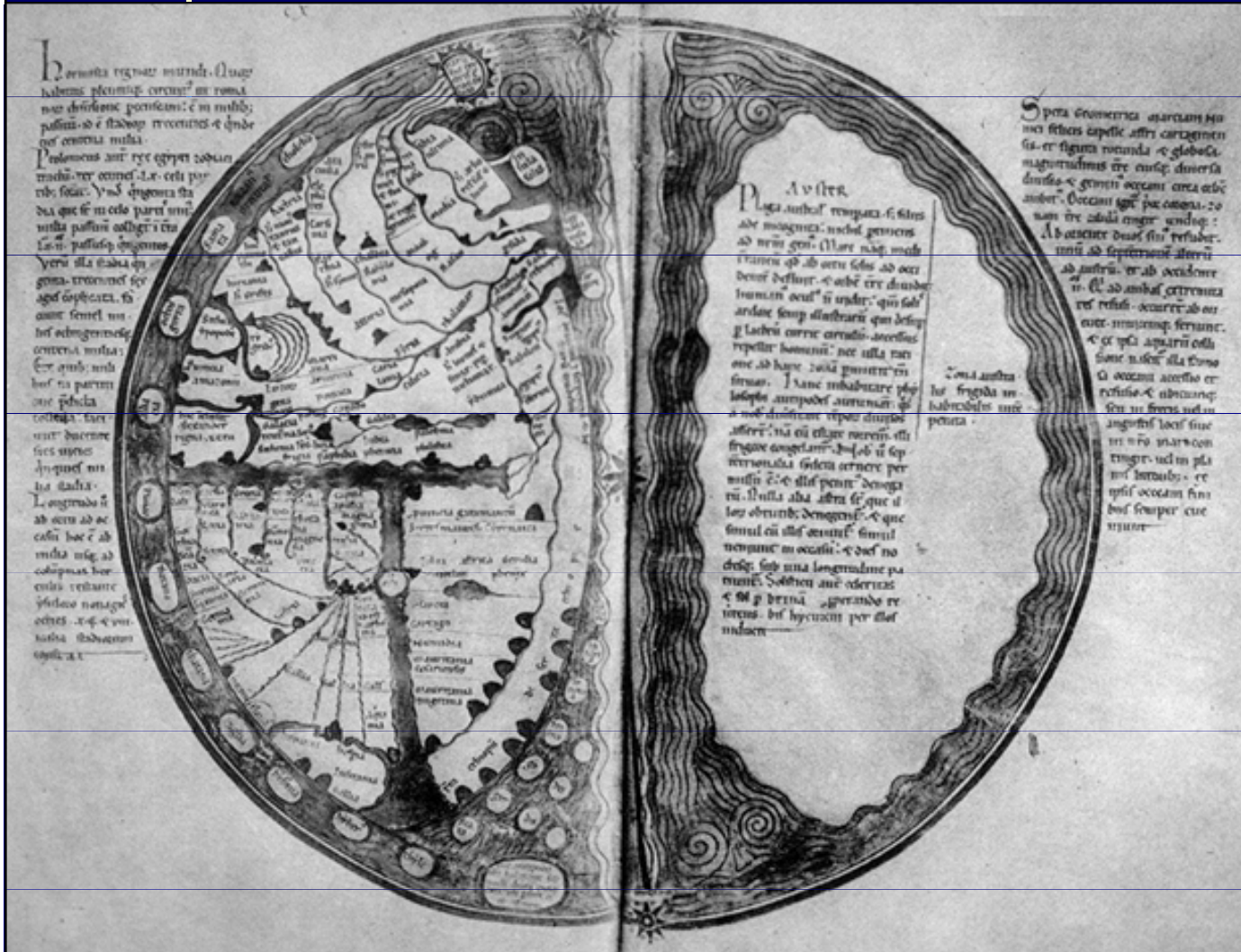
Posvátné rostliny

- závislost na okolním prostředí – stromy, řeky, zvířata
- významné místo v obyčejích a ve víře
 - vůně, léčivá síla, jedovatost, výživnost, vzhled
- přítomnost božské moci
 - šumění stromů, klíčení rostlin, zrání plodů, ...
 - Egypt – sykomora – zjevení Bohyně Nut
 - antika – klas (Démétér), břečťan (Dionýsos)
 - Nový zákon – lidé = „boží pole“
 - dobré semeno = děti boží, plevel = děti zla

Posvátné rostliny – podobenství

- snaha vyjádřit to, co je lidské, pojmy ze života rostlin
 - kmen, ratolest, kvítek, růst, plodit, ...
 - kořen
 - kořen nesmrtelnosti
 - názor nebo ctnost zakořeněna, vykořenit neřest
- strom = bráhmán, kořeny = meditace, větve = vědy, listy = ctnost a zbožné činy
- žena vázána na rostliny, muži na zvířata
- jaro = znovuzrození vegetace → znovuoobnovování kosmu
 - probuzení vegetace - nový začátek, zmrtvýchvstání (svátky)
 - vítězství slunce nad zimním chaosem – zrození světa
- smrt sv. Terezie z Ávily – uschlý strom začal opět kvést

Posvátné rostliny

- kanovník Lambert ze St. Omer
- *Liber floridus* (1120)
- středověká symbolika rostlin
- svět znázorněn obrazem rostlin

Posvátné stromy

- předkové → obyvatelé lesa
 - přístřeší – ochrana před nepřízní počasí, nábytek
 - potrava – plody, semena – ořechy, ovocné stromy
 - ochrana – úkryt před dravci, materiál na ploty
 - léčivé zdroje – kůra, listy, plody – čaje, obklady,
 - nástroje a zbraně
 - palivo – palivové dřevo, vypalování nádob
- změna stavu mysli → harmala, brugmansie, ...
- příbytky bohů a duchů
- stromy, lesy, háje – oblíbená kultovní místa
 - druidové – keltský horoskop
- vytrvalost, pevnost, důvěryhodnost, plodnost, ...

Posvátné stromy

- posvátnost = znalost, úcta a vděčnost
 - Nová Guinea – kokosová palma
 - indický džinismus – všechno živé = posvátné
 - strom se stává posvátným díky poznání síly
- estetická hodnota, naděje, pohoda, inspirace, péče a možnost léčení
- symboly života, hojnosti, tvořivosti, šlechetnosti, vytrvalosti, síly a energie

Posvátné stromy

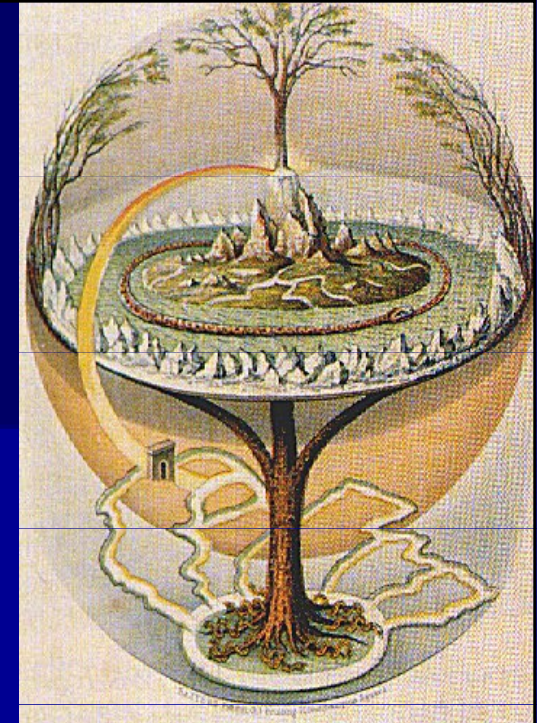
- 1. strom poskytuje základní produkt nebo službu komunitě
- 2. strom se nachází blízko posvátné řeky, pramene nebo studny
- 3. strom je spojován s posvátným zvířetem, které má na něm, pod ním nebo v něm domov
- 4. strom spojován s konkrétní náboženskou nebo historickou událostí
- 5. strom spojován s výskytem duchovní bytosti

Posvátné stromy

- 6. stromy mají schopnosti léčit, očišťovat nebo osvěžovat
- 7. strom umístěn na posvátném místě
- 8. odlišnost stromu od ostatních
- 9. strom spojen s neobvyklou událostí
- 10. strom jako symbol plodnosti

Posvátné stromy

- světový (kosmologický) strom
 - dává plody a periodicky se obnovuje
 - strom s kořeny dole
 - větve převyšují nebe a kořeny jsou v podsvětí
 - vzestupný pohyb zjeveného směrem k nezjevenému
 - Germáni – Yggdrasil, Židé – sedmiramenný svícen
 - strom s kořeny v nebi – stvoření v sestupném pohybu
 - starší hinduismus – převrácený kosmický strom
 - Rgvéda – strom světa
 - kabalisté – strom Zohar
 - islám – strom štěstí
 - finské a laponské tradice

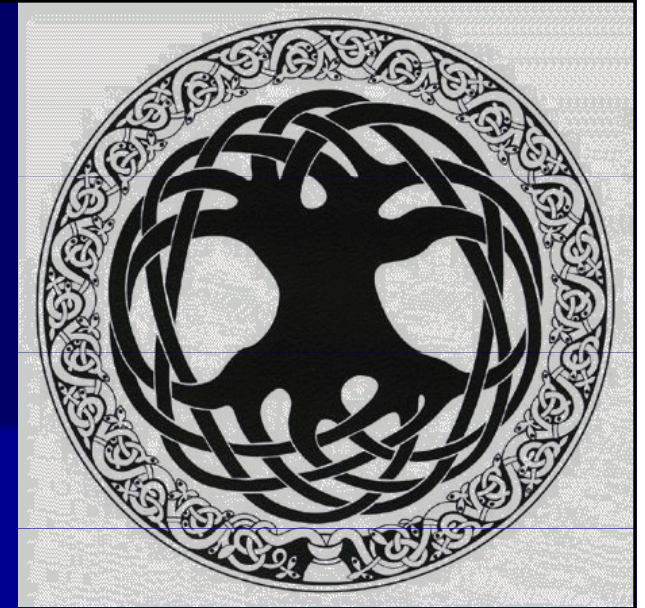

Yggdrasil

- severská mytologie
- světový strom
- mýtický jasan
- 9 světů podpíráno stromem
- Asgard – země bohů
- Midgard – země lidí
- Jotunheim – svět obrů
- Helheim – svět mrtvých
- duha = most mezi světy

Posvátné stromy

- Kořen Jišajův = rodokmen Krista
 - profánní genealogický strom
- strom života
 - při narození dítěte zasadit strom
 - člověk pochází ze stromu
 - Madagaskar – lidé stromu vadrika (banánovník)
 - legendy – děti jsou plody stromů a rostlin
 - křesťanství – olivovník, palma
 - strom ztotožněn s Kristovým křížem
 - Kristus = pravý strom života
 - věčně zelené stromy = obraz nesmrtelnosti
 - cypřiš

Posvátné stromy

- strom poznání a moudrosti
 - ráj – plody, požití přes zákaz, vedly k smrti
 - strom poznání dobra a zla – fíkovník, později jabloň
 - strom bódhi – osvícení
 - pozemský ráj X nebeský ráj
 - symbol svobody
 - kvetoucí strom – obraz síly, pozitivního vývoje
 - suchý strom – obraz sklíčenosti, nemoci, smrti
 - vertikální perspektiva světa
 - ztráta spojení s přírodou = ztráta kontaktu s poučením a moudrostí, s harmonií se Zemí

Posvátné stromy

- břechťan – symbol života a nesmrtelnosti
- bříza – symbol jara a síly života
- dub – symbol síly a mužnosti
- lípa – symbol mateřství, strom milenců
- olivovník – obraz duchovního světla
- palma – symbol dlouhého života, vítězství
- pinie – symbol plodnosti a života
- vrba – symbol ctnosti i smrti
- cypřiš – strom smutku a smrti
- cedr, jilm, fíkovník, vinná réva, jasan, buk, ...

Vinná réva

- Sumerové
 - bylina života, Matka vína
 - symbol nesmrtelnosti
 - symbol plodnosti a úrody
 - víno = mládí a věčný život
- bůh hroznů a vína
 - Dionýsovův kult, Dulukbaba
- Kristus: „já jsem pravý vinný kmen“
- strom poznání – Mišna

Posvátné květiny

- barva, vůně a tvar
 - pohár, plamen, zvon, srdce
- symbol jara, růstu a krásy
- Egypt – symbol života, kult mrtvých
- křesťanství – naděje na vzkříšení
 - katakomby – květinové věnce, koše na náhrobcích
 - bůh = květina rozkvétající ve věřícím člověku
 - konvalinka, orlíček, petrklíč, lilie, karafiát, růže, kosatec, fialka

Posvátné květiny

- antické podsvětí
- buddhistický ráj
- Inkové – slunečnice
- romantismus – květinová symbolika
 - květinové horoskopy
- Orient – řeč květin = selam
 - karafiát, jasmín, švestkový květ, tulipán, ...
- východoasijská symbolika – ikebana
- karafiát, orlíček, laskavec, vlaštovičník, ibišek, pampeliška, kosatec, sedmikráska, konvalinka

Růže

- antika – pohřební květina
- symbolika času – cyklus život–smrt–život
- středověké kostely – rozety = symbol neomezeného života
- symbol tajemství – zpovědnice, sály, hostince
- symbolika barev
 - zlatá=Kristus; žlutá=Tři králové; bílá=svatá Panna; růžová= Jezulátko; rudá=Kristovy rány
- růženec – 12. st. – mariánský žaltář
 - 15. st. – růženec blahoslavené Panny Marie
- růže a svatí – symbol duchovního rozkvětu

Lotos

- hinduismus – první zjevení Nejvyšší Bytosti
 - svatá květina zjevení
- bohyně Kálí – symbol věčného plození
- buddhismus – Padmapani
 - barva = duchovní stav
 - bílá=duchovní dokonalost; růžová=Buddha Siddharta Gautama; červená=velký soucit; modrá=nikdy není rozkvetlý
 - božstva sedí na rozkvetlých lotosech
 - nejvyšší čistota božstva
 - okvětní lístky v několika řadách – dolní převrácená - pluralita vesmíru

Posvátné květiny

- **lotos Egyptanů = leknín posvátný**
 - bohyně Eset – plodnost Nilu
 - zplodil stvořitele a slunce
 - slunce = dítě na lotosu tyčícího se z bahna
- **Řím – leknín = symbol čistoty**
- **křesťanství – symbol očisty a milosrdenství**
 - výzdoba fasád a sloupových hlavic
- **lilie – symbol plodnosti, panenství**
 - květina květin
 - Starý zákon – symbol krásy, plodnosti a duchovního rozkvětu
 - křesťanství – symbol neposkvrněného početí, plodnosti
 - symbol církve a věrné duše
 - heraldika – symbol královské moci a slávy (francouzská monarchie)

Léčivé byliny

- léčivé účinky, jedy
- symbol zdraví a života
- ochrana před kouzly, před démony
- z antiky do křesťanské lidové víry
- silně vonící byliny – chrání před d'ábly
– kopr, pelyněk, ...
- úrazník, rozmarýn, petržel, rulík,
majoránka, kozlík, šalvěj, česnek, máta,
...